

ผลกระทบต่อไทย...หลังจากเวียดนามเข้าเป็นสมาชิก WTO

การที่เวียดนามก้าวเข้าเป็นสมาชิกใหม่ขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) ซึ่งเป็นกรอบความตกลงทางการค้าในระดับพหุภาคีที่สำคัญอันประกอบไปด้วยประเทศสมาชิกจากทุกภูมิภาคทั่วโลก รวม 150 ประเทศ นอกจากจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของเวียดนามทั้งในด้านบวกและด้านลบแล้ว ยังส่งผลกระทบในทำนองเดียวกันนี้กับไทย ซึ่งเป็นทั้งคู่ค้าและคู่แข่งของเวียดนาม โดยไทยจะได้รับประโยชน์จากการที่เวียดนามต้องมีการเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุนมากขึ้นหลังเข้าเป็นสมาชิกของ WTO แต่ในขณะเดียวกันไทยก็ต้องเร่งปรับตัวให้พร้อมรองรับกับการแข่งขันจากเวียดนามทั้งในฐานะคู่แข่งทางการค้าและในฐานะที่เป็นแหล่งดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติที่สนใจจะเข้ามาลงทุนในภูมิภาคเอเชียเพิ่มขึ้นในปัจจุบัน

ผลกระทบต่อการค้าและการลงทุนของไทย

ก่อนที่เวียดนามจะเข้าเป็นสมาชิก WTO ไทยและเวียดนามมีความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างกันภายใต้กรอบความร่วมมือของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน (Association of Southeast Asian Nations : ASEAN) อยู่แล้ว ด้วยการให้สิทธิพิเศษด้านภาษีโดยการยกเว้นภาษีศุลกากรสำหรับสินค้าบางรายการ และลดหย่อนภาษีศุลกากรในบางรายการ ภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียนหรืออาฟตา (ASEAN Free Trade Area : AFTA) และมีการทยอยเปิดเสรีด้านการลงทุนระหว่างกันภายใต้เขตการลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Area : AIA) แต่หลังจากการเข้าเป็นสมาชิก WTO ของเวียดนาม ส่งผลให้เวียดนามมีพันธกรณีที่ต้องทยอยลดและยกเลิกการเรียกเก็บภาษีสินค้านำเข้า รวมทั้งต้องเร่งเปิดเสรีด้านการลงทุนเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อไทย ทั้งทางบวกและทางลบ ดังนี้

😊 ผลกระทบทางบวก

- **ด้านการค้า** คาดว่าไทยจะสามารถขยายการส่งออกไปยังเวียดนามได้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะสินค้าไทยในบางรายการที่ยังไม่เคยได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีภายใต้กรอบ AFTA มาก่อน จะมีโอกาสขยายตลาดไปยังเวียดนามได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากหลังเข้า WTO เวียดนามต้องทยอยเปิดเสรีทางการค้ามากขึ้นกว่าที่เคยผูกพันไว้ภายใต้กรอบของ AFTA ทั้งในเรื่องของการยกเลิกการใช้มาตรการกีดกันทางการค้าทั้งทางด้านภาษีและมิใช่ภาษี นอกจากนี้ เวียดนามยังยกเลิกมาตรการห้ามนำเข้า (Import Ban) ในสินค้าประเภท บุหรี่ ซิการ์ มอเตอร์ไซค์ขนาดใหญ่ และรถยนต์ที่ใช้แล้ว อีกด้วย

- **ด้านการลงทุน** คาดว่านักลงทุนไทยจะมีโอกาสเข้าไปลงทุนในธุรกิจต่าง ๆ ในเวียดนามได้เพิ่มขึ้น อาทิ การก่อสร้าง การท่องเที่ยว การสื่อสารและโทรคมนาคม และการเงินการธนาคาร ฯลฯ โดยเฉพาะการก่อสร้างและการท่องเที่ยว รวมถึงบริการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นธุรกิจที่ไทยค่อนข้างเชี่ยวชาญและมีศักยภาพที่จะเข้าไปลงทุนในเวียดนาม โดย ณ สิ้นปี 2549 ไทยเป็นนักลงทุนลำดับที่ 13 ของเวียดนาม รวมโครงการลงทุนทั้งหมด 142 โครงการ ด้วยมูลค่าการลงทุนสะสมรวม 1.3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

ทั้งนี้ การเข้าเป็นสมาชิก WTO ของเวียดนามยังนับเป็นโอกาสสำคัญที่จะกระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างไทยและเวียดนามในฐานะพันธมิตรในด้านอื่น ๆ อีกด้วย

⊗ **ผลกระทบทางลบ** หลังจากเวียดนามเข้าเป็นสมาชิก WTO คาดว่าไทยอาจต้องเผชิญกับปัญหาการแข่งขันที่สูงขึ้นทั้งในตลาดเวียดนามเองและตลาดประเทศที่ 3 หากมองในตลาดเวียดนามเองแล้วจะพบว่าสินค้าไทยต้องเผชิญกับการแข่งขันกับสินค้าจากประเทศอื่น ๆ ในตลาดเวียดนามมากขึ้น โดยเฉพาะประเทศที่เดิมมิได้อยู่ในกลุ่มอาเซียนและมีศักยภาพที่จะขยายตลาดในเวียดนาม อาทิ จีน ใต้หวัน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ฯลฯ ซึ่งอาจทำให้การขยายตลาดสินค้าไทยในเวียดนามมีอุปสรรคบ้าง นอกจากนี้ ในประเด็นของการแข่งขันระหว่างไทยกับเวียดนามในตลาดประเทศที่ 3 ก็นับว่าเป็นเรื่องที่หลายฝ่ายคาดว่าจะส่งผลกระทบต่อไทยอย่างมากทั้งในด้านการค้าและการลงทุน ดังนี้

▪ **ด้านการค้า** เป็นที่น่าสังเกตว่า แต่เดิมสินค้าส่งออกหลายรายการของเวียดนามมีศักยภาพที่จะแข่งขันกับสินค้าส่งออกของไทยได้ดีก่อนที่เวียดนามจะเข้าเป็นสมาชิก WTO อยู่แล้ว อีกทั้งตลาดส่งออกหลักก็ยังเป็นกลุ่มเดียวกันกับตลาดส่งออกของไทย ทั้งตลาดสหรัฐฯ ญี่ปุ่น และจีน ดังนั้น หลังจากเวียดนามเข้าเป็นสมาชิก WTO แล้ว อาจทำให้การแข่งขันในสินค้าบางกลุ่มมีความรุนแรงมากขึ้น

นอกจากนี้ ผลจากการที่เวียดนามต้องเร่งปรับปรุงกฎระเบียบต่าง ๆ ให้โปร่งใสและสอดคล้องกับมาตรฐานสากลตลอดช่วงหลายปีที่ผ่านมา เพื่อให้สามารถเข้าเป็นสมาชิกของ WTO ได้ ทำให้สินค้าหลายรายการของเวียดนามได้รับการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพจนได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาดการค้าโลก ประกอบกับขณะนี้เวียดนามยังได้รับฐานะความสัมพันธ์ทางการค้าระดับปกติอย่างถาวร (Permanent Normal Trade Relations : PNTR) จากสหรัฐฯ ซึ่งเป็นคู่ค้าสำคัญ รวมทั้งยังได้รับสิทธิทางการค้า (Trading Rights) จากประเทศคู่ค้าสำคัญอื่น ๆ ด้วย ส่งผลให้สินค้าส่งออกจากเวียดนามมีศักยภาพในการแข่งขันเพิ่มขึ้นในตลาดเหล่านี้ สำหรับสินค้าเกษตรและสินค้าอุตสาหกรรมที่คาดว่าไทยอาจต้องเผชิญกับปัญหาการแข่งขันที่สูงขึ้นจากสินค้าของเวียดนาม ได้แก่

➢ **ข้าว** ปัจจุบันไทยเป็นผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่อันดับ 1 ของโลก ขณะที่เวียดนามตามมาเป็นอันดับที่ 2 แต่ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา การส่งออกข้าวของเวียดนามมีอัตราการขยายตัวสูงกว่าไทย โดยในช่วงปี 2532-2547 แม้ว่ามูลค่าการส่งออกข้าวของไทยจะมากกว่าเวียดนามถึง 2 เท่า แต่มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยเพียง 4.32% ซึ่งต่ำกว่าเวียดนามที่มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยสูงถึง 24.87% อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันประเภทของข้าวที่ไทยและเวียดนามส่งออกยังเป็นคนละกลุ่มกัน โดยไทยจะเน้นส่งออกข้าวคุณภาพดี ขณะที่เวียดนามจะส่งออกข้าวคุณภาพต่ำถึงปานกลาง แต่ขณะนี้รัฐบาลเวียดนามกำลังเร่งปรับปรุงพันธุ์ข้าวให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น ขณะที่ไทยยังประสบกับปัญหาผลผลิตที่ไม่สม่ำเสมอ ประกอบกับค่าเงินบาทที่มีแนวโน้มแข็งค่าขึ้นอย่างต่อเนื่อง ก็อาจทำให้ไทยต้องสูญเสียตลาดข้าวคุณภาพดีให้กับเวียดนามได้ในอนาคต

➢ **สิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป** เนื่องจากเวียดนามยังมีอัตราค่าจ้างแรงงานค่อนข้างต่ำเฉลี่ยราว 50 ดอลลาร์สหรัฐฯ/เดือน ซึ่งต่ำกว่าไทยค่อนข้างมาก ประกอบกับแรงงานชาวเวียดนามมีฝีมือประณีตในการตัดเย็บเสื้อผ้า ซึ่งอาจทำให้ไทยต้องสูญเสียส่วนแบ่งตลาดสินค้าประเภทนี้ให้กับเวียดนามได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตลาดสหรัฐฯ ซึ่งเป็นตลาดส่งออกสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่สำคัญทั้งของไทยและเวียดนาม นอกจากนี้ การเข้าเป็นสมาชิก WTO จะเอื้อประโยชน์ให้เวียดนามสามารถขยายการส่งออกสิ่งทอไปยังตลาดอื่น ๆ ที่เป็นสมาชิก WTO เช่นเดียวกันได้เพิ่มขึ้น

➢ **ผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์และชิ้นส่วน** แม้ว่าปัจจุบันการส่งออกสินค้าประเภทนี้ของไทยจะยังมีความได้เปรียบ และมีมูลค่าสูงกว่าเวียดนามก็ตาม แต่ในช่วงที่ผ่านมา รัฐบาลเวียดนามได้เร่งส่งเสริมให้นักลงทุนต่างชาติเข้าไปลงทุนผลิตสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้น ทำให้มีบริษัทจากญี่ปุ่นหลายรายเข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ของเวียดนาม นอกจากนี้ บริษัท มัตสึชิตะ ซึ่งเป็นผู้ผลิตสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ของญี่ปุ่นยังได้เข้าไปจัดตั้งศูนย์วิจัยแห่งใหม่ มูลค่า 500,000 ดอลลาร์สหรัฐ ในกรุงฮานอย เมืองหลวงของเวียดนาม เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ซอฟต์แวร์สำหรับโทรศัพท์มือถือและโทรทัศน์จอแบน โดยคาดว่าจะเริ่มเปิดดำเนินการได้ภายในเดือนเมษายน 2550 นี้ ซึ่งคาดว่าจะส่งผลดีต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ของเวียดนามในระยะยาวต่อไป

➢ **ผลิตภัณฑ์พลาสติกและเคมีภัณฑ์** เนื่องจากในเวียดนามมีแหล่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ โดยขณะนี้เวียดนามได้มีการสร้างโรงกลั่นน้ำมันขึ้นในประเทศแล้ว ซึ่งจะทำให้เวียดนามมีวัตถุดิบสำหรับการผลิตโพลีเมอร์ต่าง ๆ อาทิ พลาสติก ยางสังเคราะห์และเคมีภัณฑ์อื่น ๆ ฯลฯ หากในระยะต่อไปการผลิตสินค้าประเภทนี้ของเวียดนามได้รับการพัฒนา คาดว่าจะสามารถแข่งขันกับผลิตภัณฑ์พลาสติกและเคมีภัณฑ์ของไทยได้ไม่แพ้กัน

■ **ด้านการลงทุน** การที่เวียดนามมีปัจจัยหลายประการที่เอื้อต่อการลงทุน ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ตลาดขนาดใหญ่ด้วยจำนวนประชากรสูงถึง 85 ล้านคน (มากเป็นอันดับที่ 13 ของโลก และอันดับที่ 3 ของกลุ่มอาเซียน) และมีประชากรอยู่ในวัยทำงานจำนวนมาก (ประชากรเวียดนามส่วนใหญ่เป็นชนหนุ่มสาว โดยราว 80% ของประชากรทั้งหมด มีอายุต่ำกว่า 30 ปี) อีกทั้งแรงงานเหล่านี้เป็นแรงงานที่มีคุณภาพและมีอัตราค่าจ้างแรงงานต่ำ รวมถึงรัฐบาลมีการดำเนินนโยบายที่เป็นมิตรกับนักลงทุนต่างชาติ เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เวียดนามกลายเป็นแหล่งดึงดูดการลงทุนที่สำคัญของภูมิภาคเอเชีย เมื่อประกอบกับการที่เวียดนามต้องเร่งเปิดเสรีด้านการลงทุนเป็นลำดับ หลังจากที่ได้เข้าเป็นสมาชิกของ WTO คาดว่าจะช่วยดึงดูดให้นักลงทุนต่างชาติย้ายฐานการผลิตเข้าไปลงทุนในเวียดนามมากขึ้น และอาจทำให้นักลงทุนบางส่วนที่เคยลงทุนในไทยย้ายฐานการผลิตหรือขยายการลงทุนในเวียดนามเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในกิจการที่เวียดนามมีความได้เปรียบทางด้านวัตถุดิบและแรงงาน แต่ในระยะสั้นนี้ระบบสาธารณสุขโรคของเวียดนามที่จะรองรับการลงทุนจากต่างชาติอาจจะยังไม่สมบูรณ์มากนัก ซึ่งอาจเป็นข้อจำกัดต่อการเข้าไปลงทุนของต่างชาติในบางอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตาม ขณะนี้เวียดนามกำลังเร่งพัฒนาระบบสาธารณสุขโรคในทุก ๆ ด้านเพื่อขจัดอุปสรรคเหล่านี้

ส่วนเศรษฐกิจต่างประเทศ ฝ่ายวิชาการ

เมษายน 2550